

2017 Sektör Analizi

TMGD

Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanlığı mesleği açısından gelinen noktada mevcut durum değerlendirmesi.

TMGDER

H. İşcan Cd. No.29/B
K.1 D2 Bayraklı / İZMİR
0232 433 15 10
www.tmgd.org.tr / bilgi@tmgd.org.tr
22.07.2017

2017 SEKTÖR ANALİZİ

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'mızca, tehlikeli mal ve kombine taşımacılık faaliyetlerini düzenleme sorumluluğunun tevdi edildiği TMKTD Genel Müdürlüğümüz, alanında en önemli görevlerinden biri olarak, tehlikeli mal taşımacılığı faaliyetlerinin, ekonomik, seri, elverişli, güvenli, kaliteli, çevreye kötü etkisi en az ve kamu yararını gözetecek tarzda serbest, adil ve sürdürülebilir bir rekabet ortamında yapılmasını sağlamak amacıyla yine bu alanda hizmet üretenler ile hizmetten yararlananların hak, yükümlülük ve sorumluluklarını belirleyerek, bu kapsamda gerekli alt yapıyı oluşturmaktadır.

Genel Müdürlüğümüzün bu bağlamda bir diğer görev olarak, tehlikeli mal taşımacılığı sektöründe faaliyet gösteren tarafların eğitimleri için yetiştirilen eğiticiler ile işletmelere yardımcı olmak amacıyla istihdam edilecek veya hizmet alınacak Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanları (TMGD) ile Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanlığı Kuruluşlarının (TMGDK) nitelikleri ile görev, yetki ve sorumluluklarına dair usul ve esasları düzenlemektedir.

Bu düzenlemelerin gerçekleştirilmesi için iyi bir planlama ile ortaya çıkacak ihtiyaçlara etkin ve verimli bir şekilde çözüm üretilmesi gerekliliğinden hareketle, Ulaştırma Bakanlığımız ve İlgili Genel Müdürlük yetkililerince bu konulara ışık tutacak şekilde nitelikli uzman işgücü ile eğitim ve danışmanlık kurumlarının fiziki altyapı, donanım ve yeterlilik durumunu ortaya koyan çeşitli mevzuatlar sektörün uyumuna sunulmuştur.

Bugün sahip olduğumuz ve sektöründe faaliyet gösteren işletmelere yardımcı olmak amacıyla istihdam edilecek veya hizmet alınacak uzman iş gücü çalışanlarının yetiştirilmesi ve yetkilendirilmesi konusundaki bu planlama çalışmaları, sahadaki muhataplarının yeterli bilgi ve alt yapı birikimine sahip olmamaları nedeniyle önemli ölçüde kamu tarafından yapılmıştır.

Bu gün gelinen noktada sahada hizmet verenlerin konuya ilişkin farkındalıkları ve muhatapların değişen bilgi ve tecrübe seviyeleri bu planlamanın daha başarılı, sürdürülebilir ve nitelikli bir hizmet sunumu için kamu tarafına katkı sağlayıcı verimli bir bilgi akışının mümkün hale geldiğine yönelik inancı güçlendirmektedir.

Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanları ve Eğiticileri olarak 2014 yılında kurulan meslek örgütümüz, sektöre yön verecek olan söz konusu gelecek planlamalarına önemli katkılar sağlama hedefiyle çalışmalarını büyük bir gayret ve özveriyle sürdürmektedir.

Bu kapsamda mesleğin yeni oluşu ve buna bağlı olarak ihtiyaç duyulan verilere erişimin imkanları da dikkate alınarak gelinen noktada mevcut durum, karşılaşılan sorunlar ve çözümüne yönelik önerilerin sunulduğu "Sektör Analizi" ilgililerin dikkatine sunulmuştur.

Saygılarımızla,

TMGDER Yönetim Kurulu A.
Cüneyt ERBİLGİN

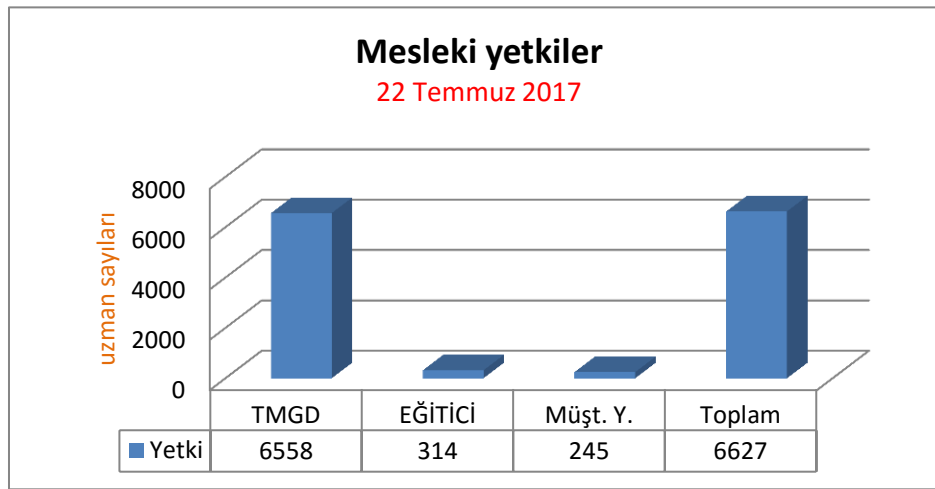
Mevcut Durum

Bilindiği üzere bu gün itibariyle sürücü yetiştirmek üzere 133 ve Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanı (TMGD- ADR/RID/IMDG) yetiştirmek üzere 115 adet eğitim kurumu, ayrıca gerek bu eğitim kurumlarında ve gerekse sektörde hizmet veren 26 müşterek yetkilere sahip 195 (ADR) SRC5 eğiticisi ve 145 adet TMGD (ADR/RID/IMDG) eğiticisi bulunmaktadır.

Yine bu gün itibariyle eğitim almış yaklaşık 32.000 adaydan TMGD sertifikası almaya hak kazanan 10,000 civarında aday arasında, sektöre hizmet vermeye hazır 6558 adet TMGD, TMKTD Genel Müdürlüğünce yetkilendirilmiştir.

Bu kapsamda 6558 TMGD, ve 245' i TMGD olarak yetkilendirilmiş 314 Eğitici olmak üzere sektörde hizmet veren toplam 6627 adet uzman bulunmaktadır. (Şekil 1)

Şekil 1. Uzmanların yetkilerine göre görev dağılımı

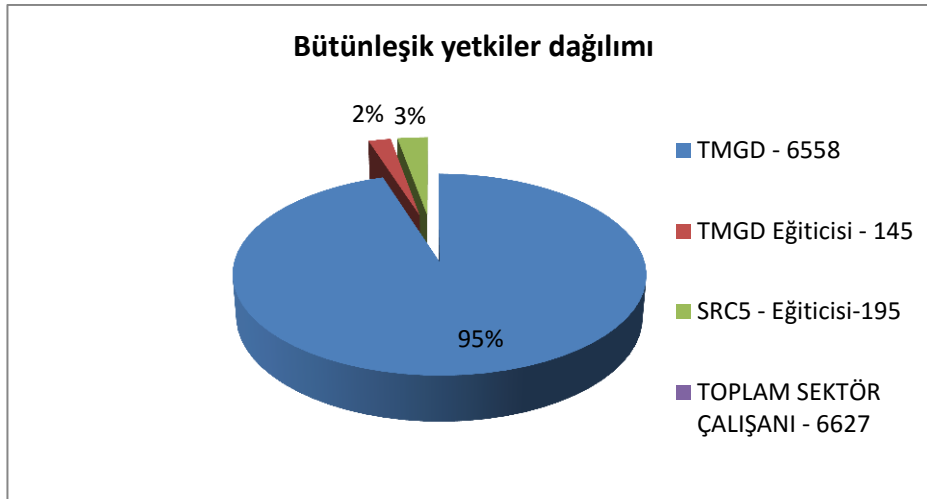

Kaynak:
TMKTDGM - tmkt.gov.tr
Eğitici sayıları, SRC5 ve
TMGD Eğiticilerinden
oluşmaktadır

Yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı üzere 6558 TMGD ve aynı zamanda eğiticilik yapan TMGD lerle birlikte sektörde faaliyet gösteren uzman sayısı bu gün itibariyle 6627 olarak kayıtlarda yerini almıştır.

Söz konusu meslekleri icra edenler açısından bütünlük bir yapıya bürünen görev alanlarına bakıldığında, özellikle TMGD yetkisine sahip olan meslek mensuplarının bu dağılımda önemli bir çoğunluğu oluşturdukları görülmektedir. (Şekil 2)

Şekil 2. Yetki kapsamlarının dağılımı

Kaynak:
TMKTDGM - tmkt.gov.tr

1- Yeterli işgücü planlaması:

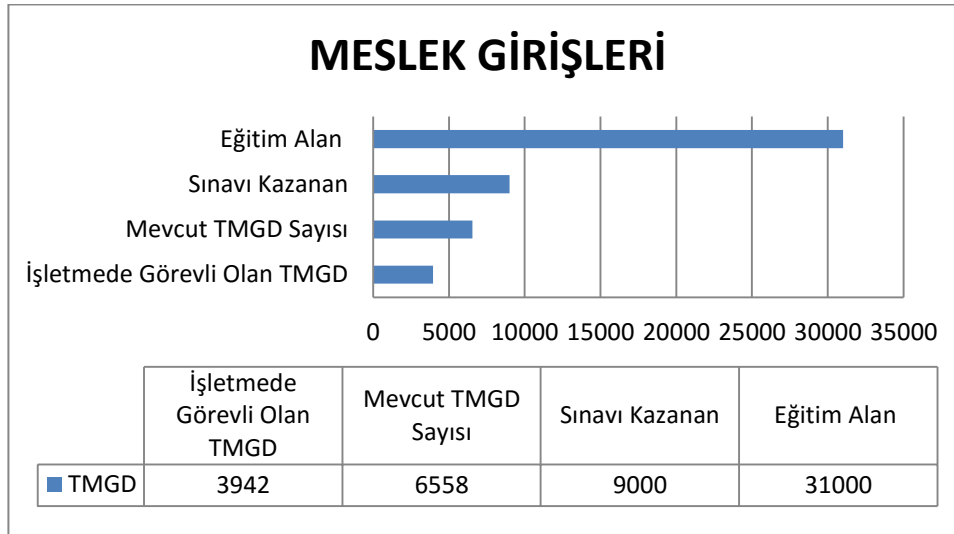
ADR' nin 1.8.3 bölümündeki ilgili sorumlulukları yerine getirmek üzere yetkilendirilen Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanları' nın, sektör çalışanlarının %95'ini oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda, 30 Haziran 2015 itibariyle hizmet vermeye başladıkları tarihten bu güne kadar, mevzuatlarımızın uygulanması aşamasında düzenleyici yeni tedbirlerin önceliğe alınması gerektiği düşünülmüştür.

Bu kapsamda TMGD hizmeti verenler açısından hizmet verecekleri işletme sayıları ve bu işletmelerde görev yapabilmelerine yönelik çalışma usulleri TMKTD Genel Müdürlüğünce düzenlenerek 19 Nisan 2017 tarihli "TEHLİKELİ MADDE GÜVENLİK DANIŞMANLIĞI HAKKINDA TEBLİĞ" de değişikliğe gidilmiş ve 18 Temmuz 2017 tarihinde yürürlüğe sokulan "TEHLİKELİ MADDE GÜVENLİK DANIŞMANLIĞI KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNERGE" ile de TMGD hizmeti verecek uzmanlar ile bu uzmanların görev alacağı kuruluşların (TMGDK) nitelikleri, belgelendirilmeleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Buna göre bir TMGD, hizmet verebilmek için ya işletme bünyelerinde daimi olarak görev alacak ya da bir TMGDK altında TMGD hizmetini yerini getirebilecektir.

Bu gün için işletmelere sözleşmeli ve ya daimi olarak hizmet vermeye başlayan 3942 TMGD bulunmaktadır. (Şekil-3)

Şekil 3. Mevcut mesleki durum

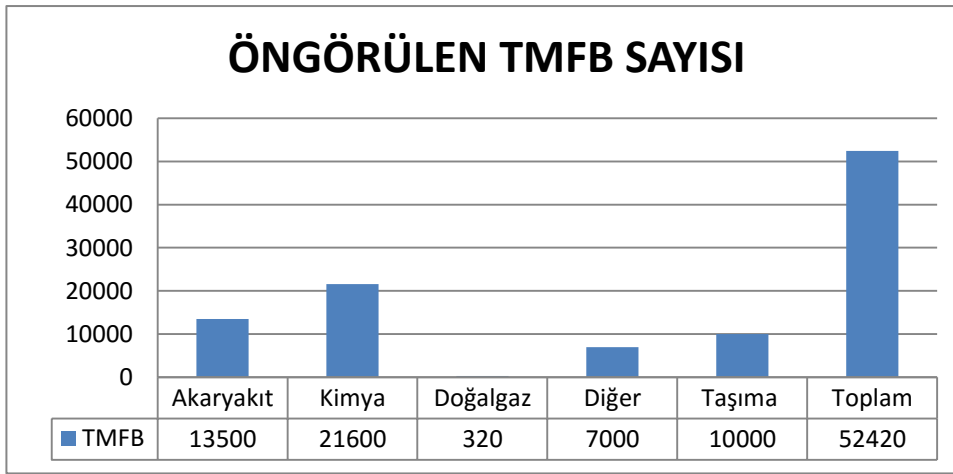

Genel Müdürlük kayıtlarında, yetkilendirilen toplam 6558 TMGD' den, bu gün için 3942 sinin göreve başladığı görülmekle birlikte, hizmetin hangi kapsamda ifa edildiği hususunda sağlıklı bir veri bulunmamaktadır. Ancak yeni oluşacak TMGDK lar ile birlikte 01 Ocak 2018 tarihi itibariyle işletmede daimi olarak çalışanlar ile TMGDK altında hizmet verecek uzmanların netleşeceği bilinmektedir.

3 - İşletme Uyum Süreci

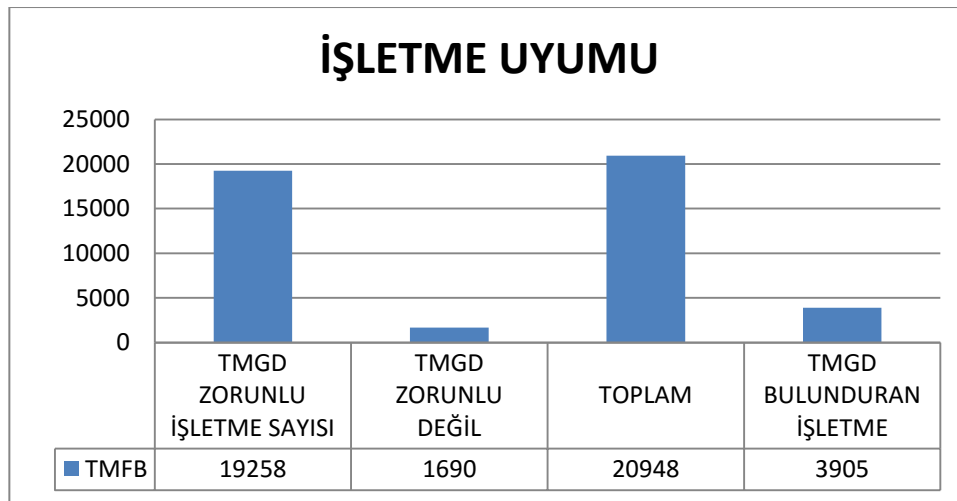
Tehlikeli Madde Faaliyet Belgesi (TMFB) alması gereken muhtemel işletmeler incelendiğinde, bu gün için yaklaşık 13,500 Akaryakıt İstasyonu, 320 doğal gaz işletmesi (EPDK 20.07.2017), 21.600 kimya işletmesi (TUİK 2014), Çevre ve Sağlık Bakanlıklarınca zehirli ve bulaşıcı madde kapsamında lisanslamaları yapılmış 7 bine yakın diğer işletmeler yine özellikle mevcut TMGD Tebliği uyarınca 1.1.2018 tarihinde TMGD bulundurma zorunluluğu başlayacak olan ve Karayolu Taşıma Yönetmeliğine göre K1, K2, C1, C2, L1, L2, R1, R2 Yetki belgesine sahip olup, Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik kapsamında faaliyet gösterecek 10 bine yakın taşımacılık işletmesi olmak üzere toplam 52.420 civarında işletme olduğu ve 01.01.2018 tarihinden itibaren perakende satış yapan işletmelerin de dahil olmasıyla bu sayının 60 bin civarında olması öngörülmektedir. (Şekil 4)

Şekil 4. TMFB kapsamındaki işletmelerin sektörel bazda dağılımları

Faaliyet belgesine sahip mevcut işletmelerin bu gün itibariyle 20.948 adedinin TMFB aldığı bunlardan 19.258'sinin TMGD bulundurma zorunluluğu olmasına karşın sadece 3905'inin TMGD bulundurduğu görülmektedir. (Şekil 5)

Şekil 5. TMFB kapsamındaki işletmelerin sektörel bazda dağılımları

Bu veriler ışığında işletmelerin TMGD bulundurma oranının %20 olduğu görülmektedir.

18.7.2017 tarihinde yayımlanan yönergeye göre işletme bünyesinde çalışacak TMGD ler için 5, TMGDK bünyesinde çalışan TMGD ler içinse 8 işletme hakkı öngörülmektedir.

Toplam TMFB sayılarına bakıldığında ise sektörün ihtiyacı olan minimum TMGD sayısı 5 ve 8 hak unsuru dikkate alındığında her ne kadar işletme eğilimlerine bağlı olarak değişkenlik gösterecekse de hizmetin ağırlıklı olarak TMGDK lar tarafından verileceği ön görülmektedir. Özellikle 19 Nisan tarihli Tebliğ değişikliği ile getirilen bölüm mezuniyeti şartının işletmeleri TMGDK lara yönlendireceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda ön görülen işletme sayıları dikkate alındığında ve TMGD' lerin bu gün için büyük çoğunluğunun hali hazırda bağlı oldukları işletmelere hizmet verdiği düşünüldüğünde sektörün ihtiyacı olacak TMGD sayısının 10 bin civarında olacağı düşünülmektedir.

(Bu beklenti TMGD başına ortalama 4 işletme tahminine dayanılarak öngörülmüştür)

4- Mesleğe giriş ve sağlıklı hizmet arzı:

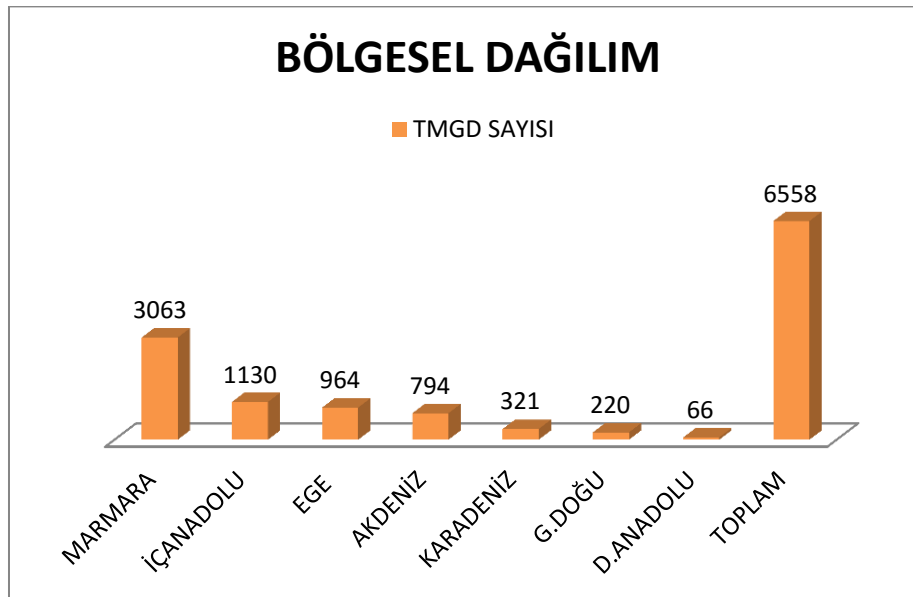
Bazı kesimlerce sektörün gelir getirici ek iş imkanı olarak sunulması, asli mesleki faaliyetleri farklı olan kesimleri de bu alana yönlendirmiş, buna bağlı olarak sektöre ani ve yoğun girişler yaşandığı gözlenmiştir. Söz konusu ek gelir unsurunun etkili olduğu bu talep yoğunluğunun, ücret unsurunun öncelendiği, mesleki becerinin ikinci planda tutulduğu ve buna bağlı olarak kaliteli ve nitelikli hizmet arzını olumsuz yönde etkilediği izlenmiştir.

19 Nisan 2017 tarihli TMGD tebliğ değişikliğinin yayımlanmasıyla birlikte mesleğe girişler için aranan bölüm mezuniyet şartı ve ayrıca daimi TMGD ler için işletme dışı faaliyette bulunma imkanının ortadan kalkmasına bağlı olarak beklenen ek gelir algısının değişmesi, sektöre giriş taleplerini önemli ölçüde azaltmıştır.

5- Bölgesel uyum süreci - TMGD

22 Mayıs 2014 tarih ve 30043 sayılı TMGD tebliğinin yayımlandığı tarihten bu güne kadar sektöre hizmet vermek üzere eğitim ve sertifikalandırma sürecini tamamlayan TMGD lerin ağırlıklı olarak TMGDEYB sahibi kuruluşların bulunduğu bölgelerde yoğunlaştığı görülmüştür. (Şekil-6)

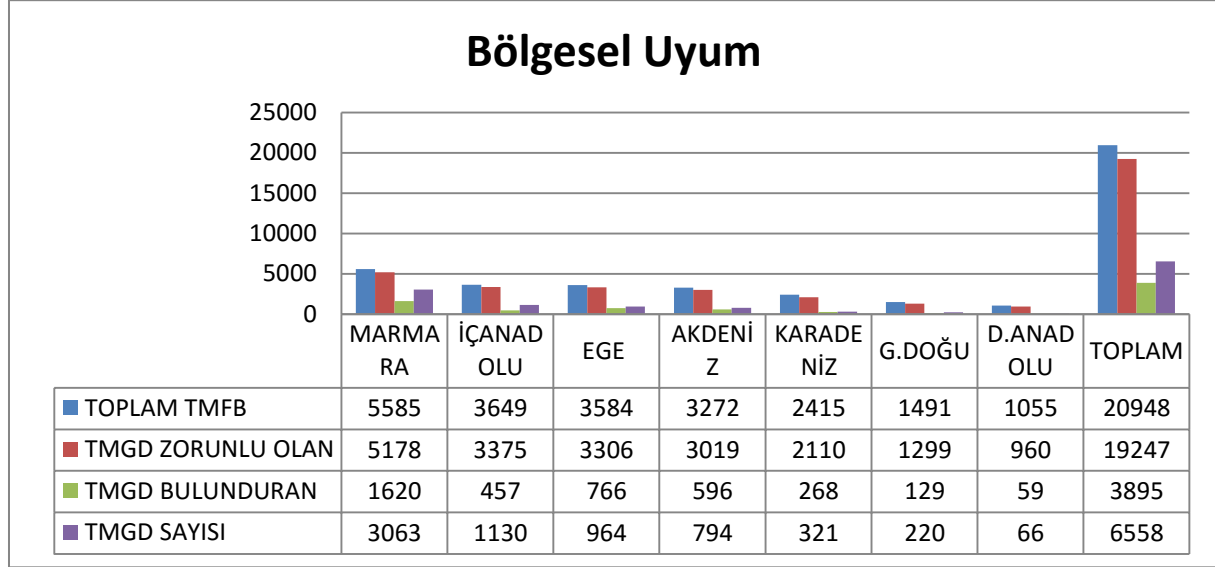
Şekil 6. TMGD sayılarının coğrafi bölgelere göre gösterimi

6- Bölgesel uyum süreci - TMFB

10.04.2014 Tarih ve 15341 sayılı yönergenin yürürlüğe girmesinden bu güne kadar, mevzuat kapsamında TMFB müracaatında bulunarak yetki belgesi almış olan işletmelerin, ağırlıklı olarak ilgili sektörlerin yoğunlukta bulunduğu bölgelerde artış gösterdiği izlense de, söz konusu uyum aşamasında işletmelerin konuya yaklaşım ve anlayışlarının da etkili olduğu bilinmektedir. (Şekil-7a / 7b)

Şekil 7a. TMFB sayılarının coğrafi bölgelere göre gösterimi

Bu kapsamda TMFB alması gereken yaklaşık 60 bin işletmeden bu gün için yaklaşık 20 bininin Faaliyet Belgesi almış olması, mevzuata uyum sürecinde ağır davrandıklarını göstermektedir. Bu durumun 01.01.2018 tarihi itibarıyla hızla düzeleceği beklenmekle birlikte, yapılan denetim faaliyetlerinin bu süreci hızlandıracağı düşünülmektedir.

Bu veriler ışığında önümüzdeki süreçte gerek TMFB sahibi işletmelerce gerekse yeni kurulacak olan TMGDK marifetiyle TMGD istihdamının daha da artması beklenmektedir.

7- Mesleki nitelik ve yeterlilik

Bu süreçte yayımlanan Tebliğ ve Yönerge ışığında hizmet kalitesinin ve yine mesleki saygınlığın hak ettiği noktaya daha da yaklaştığı bir gerçektir. Bu kapsamda önceki dönemlerde sektör mensuplarınınca dile getirilen bazı hususların yenilenen mevzuatta yetkili makam tarafından dikkate alındığı gözlenmiştir.

- Hizmet sunumu ve hizmet kalitesinin sürekliliği için ön görülen kurumlaşma, TMGDK lar aracılığıyla sağlanmış olacaktır.
- İşletmelerin kadrolu uzmanları için getirilen dış hizmet engeli ve meslek dalına uygun sigortalılık zorunluluğu ile yine danışman ve kuruluşlara yüklenen sorumlulukların belge kullanımının büyük oranda önüne geçeceği ve TMGD mesleğini ek gelir getirici bir faaliyet alanı olmaktan kurtararak, sistemin önemli bir parçası olduğu algısını güçlendirmiş olacaktır.
- Yine TMGDK ların, Eğitim ve diğer danışmanlık hizmeti veren kuruluş bünyelerinden ayrı tutulması ile farklı bir meslek tanımı olarak vücut bulmasına ve mesleğin kurumsallaşmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Tüm bu olumlu gelişmelerle birlikte ilgili düzenlemelerin saha dönüşlerinin nasıl olacağı hususunda gözleme ihtiyaç duyulmaktadır

Özellikle yeni oluşacak kurumlarda kuruculardan TMGD olma şartının aranmaması, mesleği farklı bir ticari alan olarak gören ve esas itibariyle ilgili yönergede, TMGD'lerin istismar edilmemesi ve haksız rekabete sebep olmaması amacıyla TMGD hizmeti vermeleri kısıtlanan eğitim ve diğer danışmanlık kuruluşlarının, farklı işletme altında dolaylı yünden sektöre girişlerinin önünü açtığı ve bu itibarla amaçlanan hususun vaki olmayacağı endişesini beraberinde getirmektedir.

Yine ilgili kuruluşlar için şubeleşmenin önünün açılmasıyla, faaliyet alanı dışında kalan bölgelerde hizmet kalitesinin yetersiz olacağı ve merkezi kurumsallaşma yerine koordinasyonu belirli illerde toplanmış çok sayıda şube oluşumuna yol açacağı değerlendirilmektedir.

Esasen bu uygulamanın farklı illerde şubesi bulunan TMFB sahibi işletmelerin ve bu işletmelere hizmet verecek kuruluşların lehine olduğu kabul edilse de bu durumun ileride farklı sorunları beraberinde getireceği değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda en önemli bir sorun olarak toplam 13 bölge için oluşacak iş yükünün merkeze bağlı koordinasyon kabiliyetini ciddi oranda azaltacağı, bedelsiz olarak faaliyete başlayacak şubelerin belirli maliyetlerle yatırım yapacak olan merkez TMGDK'lar için haksız rekabete sebep olacağı ve bulunduğu bölgede hizmet vermek isteyen TMGD'lerin işbirliği reflekslerini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu kapsamda şubeleşme imkanıyla hedeflenen tarafların menfaatleri de göz önünde bulundurularak TMFB sahibi işletmelere ait şubelerin bulunduğu bölgelerle sınırlı olmak üzere en fazla 5 Bölge Müdürlüğü için izin verilmesinin, ileride oluşacak ciddi sorunların önüne geçilmesi adına önemli bir tedbir olacağı öngörülmektedir.

8- Saha gereksinimleri:

Bu gün için sahada hizmet veren ve ya vermeye hazırlanan TMGD'lerin, ağırlıklı olarak sınav öncesi yetkili eğitim merkezlerinden aldıkları eğitimlerin, sektöre hizmet vermek için yeterli olmadığından şikayet ettikleri görülmektedir. Bunun nedeni olarak hizmet verdikleri alanın, ADR bilgisine ek olarak önemli bir lojistik bilgisini de gerektirdiği gösterilebilir. Bu anlamda bu ihtiyacın giderilmesine yönelik gerek özel sektör gerekse sivil toplum kuruluşları olarak farklı zamanlarda çeşitli uygulama ve tecrübe edindirme eğitimleri verildiği bilinmektedir. Ancak bu husus kimi kesimlerce uygulanan yüksek eğitim bedelleri sebebiyle, TMGD'lerin bu ihtiyacının istismarını da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple Genel Müdürlük koordinasyonunda olmak üzere, bu ihtiyaçların giderilmesi ve istismarların önlenmesi adına, özellikle henüz hizmet vermeye başlamamış olan ilgili TMGD'lere yönelik belirli zamanlarda meslek içi eğitimlerin verilebileceği değerlendirilmektedir.

18 Nisan 2017 tarihli yönergenin, 9/11. Maddesinde sözü edilen "Bir TMGDK' da istihdam edilerek görev alan TMGD, çalıştığı TMGDK' dan tek taraflı olarak kendi isteği ile ayrılarak başka bir TMGDK' da TMGD hizmetini altı ay süre ile veremez" hükmünün Kuruluş ile yaşayabileceği farklı sorunlar gibi sahada oluşabilecek işleyiş dikkate alındığında, TMGD için işletme bünyesine geçme seçeneğinden başka bir alternatif bırakmadığı, 6 aylık sürenin değerlendirilmesinde işletmelerin geçiş aracı olarak kullanılmasının mümkün olmayabileceği ve bu durumun TMGD'nin mağduriyetine sebep olacağı düşünülmektedir.

Bu açıdan yönergenin ilgili hükmü tamamlayıcı 9/12. Maddesinin kuruluş menfaatlerinin korunması hedefini yeterince karşıladığından hareketle 11. Maddede sözü edilen 6 aylık sürenin yeniden gözden geçirilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Bilindiği üzere Tehlikeli Madde Faaliyetlerinin belirli bir düzene sokulmasına yönelik gelecek planlamalarının yapılabilmesi, uygulama sahasındaki mevcut verilerin sağlıklı bir değerlendirmeye tabi tutulmasına bağlıdır. Bu verilerin toplanması aşamasında ilgili uzmanlara önemli görevler düştüğü bilinmektedir. Ancak gerek TMFB alma sürecini öteleyen ve gerekse Faaliyet Belgesi almasına karşın TMGD bulundurma zorunluluğunu henüz yerine getirmemiş işletmelerin oluşu, gerekli bu verilerin toplanması sürecini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu durum ayrıca işletme faaliyetlerine ilişkin gerekli raporlamalar ve geleceğe yön verecek olan faaliyet istatistiklerinin hazırlanabilmesinin önünde önemli bir sorun olarak durmaktadır.

Yine 01.01.2018 tarihi itibarıyla Karayolu Taşıma Yönetmeliğine göre K1, K2, C1, C2, L1, L2, R1, R2 Yetki belgesine sahip olup, Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren 10 bine yakın taşımacılık işletmesinin TMGD istihdamını gerçekleştirmek üzere U-Net otomasyon sistemine nasıl dahil edileceği hususu da cevap bekleyen bir başka unsurdur.

Bu kapsamda gerek mevcut faaliyet belgesi sahibi işletmelere ve özellikle sisteme henüz dahil olmamış sektör muhataplarına yönelik teşvik edici denetleme ve tespit faaliyetlerinde, sahaya yayılmış olan uzmanlardan katkı alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç değerlendirmesi

Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanları' nın, sektör çalışanlarının %95' ini oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda, karşılaştıkları sorunların önceliğe alınması gerekliliği vurgulanmıştır.

Mayıs 2015 tarihinden bu güne kadar TMGD sertifikasını almış 6558 uzmandan 3942 sinin görev alarak %60 oranında mesleğe giriş yaptıkları,

Nisan 2014 tarihinden bu güne kadar, mevzuat kapsamında TMFB müracaatında bulunarak yetki belgesi almış olan işletmelerin, bu gün için 20.968 inin Faaliyet Belgesi almış olduğu, bu kapsamda TMFB alması gereken yaklaşık 50 bin işletme göz önüne alındığında sürece uyum oranının henüz %50 ler seviyesinde olduğu,

Yine TMGD bulundurması gereken 20 bine yakın işletmenin sadece 3905 inin TMGD hizmeti alarak %20 oranında gereklilikleri yerine getirdikleri,

İşletmelerin bu mevzuatlara uyum sürecinde ağır davrandıkları bu durumun 01.01.2018 tarihi itibarıyla süratle düzeleceği beklenmekle birlikte, yapılan denetim faaliyetlerinin bu süreci hızlandıracağı,

Bazı kesimlerce sektörün gelir getirici ek iş imkanı olarak sunulmasının mesleğin özü ve önemini kavrayamamış ve asli mesleki faaliyetleri farklı olan kesimleri bu alana yönlendirdiği,

Buna bağlı olarak sektöre ani ve yoğun girişler yaşandığı, söz konusu ek gelir unsurunun etkili olduğu bu talep yoğunluğunun, kazanç unsurunun ön planda tutularak, mesleki becerinin ötelendiği ve bunun sonucu olarak kaliteli ve nitelikli hizmet arzının olumsuz yönde etkilendiği,

19 Nisan 2017 tarihli TMGD tebliğ değişikliğinin ve akabinde bu tebliği düzenleyici yönergenin yayımlanmasıyla birlikte sektörün içinde bulunduğu bilinmezlik ortamından önemli oranda kurtulduğu,

Mesleğe girişler için aranan şartların, kriterlerin ve mesleki standartların TMGD ler için işletme dışı faaliyette bulunma imkanının ortadan kalkmasına bağlı olarak beklenen ek gelir algısının da değişmesiyle, sektöre giriş taleplerini etkileyen yaklaşımları istenen seviyeye taşıdığı değerlendirilmiştir.